

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної

географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи теорії суспільної географії

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійні програми: Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини). Середня освіта (Географія. Англійська мова)

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії
Протокол № 1 від 30 серпня 2023 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Основи теорії суспільної географії
Викладач	Барановський Микола Олександрович
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia
Контактний тел.	(0542) 685932
E-mail:	Brnm@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=2981
Консультації	Консультації проводяться щосереди о 14:30 год; групові або одноосібні. Також можливі онлайн консультації через інтернет-ресурси. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати.

Анотація до дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи теорії суспільної географії» спрямована на вивчення наукових засад раціональної територіальної організації суспільства та застосування набутих знань по відношенню до багаторівневих та різномасштабних територіальних суспільних систем. Без теоретичних знань, які формує названий курс, неможливо раціонально побудувати структуру і зміст викладання наступних суспільно-географічних дисциплін – історичної географії, географії населення, географії світового господарства, соціальної та економічної географії України, регіональної економічної та соціальної світу, політичної географії, основ геополітики та інших. Суспільна географія акцентує увагу на просторових аспектах життєдіяльності суспільства, тому і займає провідні позиції у вирішенні багатьох актуальних проблем сучасності, що мають міждисциплінарний характер. В їх колі присутні перш за все питання, пов'язані з управлінням регіональним розвитком, пошуком шляхів раціоналізації природокористування, кадастровою оцінкою земель і територій, формуванням раціональної територіальної організації.

Географія є основою знань про природу планети Земля, особливості її поверхні, про континенти, моря й океани, багатства флори і фауни, лісів і надр. Особливий інтерес викликають завжди знання про людей, що населяють різні частини суходолу; які, вступаючи у певні стосунки між собою, використовують природні ресурси, створюють матеріальні блага, самі творять свою історію. Географічними знаннями оволодівали найвидатніші представники людства, державні діячі, щоб використовувати їх для розвитку суспільства, управління найвищими формами його організації – державами та їх складовими частинами.

Суспільна географія – наука суспільна (гуманітарна), але водночас належить до системи географічних наук, оскільки вивчає економічні і соціальні процеси в територіальному (тобто *географічному*) аспекті. Унікальність та універсальність суспільної географії, її значний світоглядний потенціал (зокрема і для шкільної освіти) полягає у вивченні оточуючого нас світу як функціонально цілісного, у намаганні поєднувати об'єкти з різним генезисом. Саме через свою синтетичну сутність географія не укладається у загальноприйняті варіанти класифікації наук, оскільки вона є наукою *наскрізною*, тобто такою, що пронизує все людське знання.

За сучасними уявленнями об'єктом дослідження суспільної географії вважається антропосфера, предметом – територіальна організація суспільства. Під територіальною організацією суспільства слід розуміти поєднання всіх функціонуючих територіальних структур (розселення населення, господарства, природокористування), об'єднаних структурами управління з метою здійснення відтворення життя суспільства.

Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи теорії суспільної географії» є опанування наукових засад раціональної територіальної організації суспільства та застосування набутих знань по відношенню до багаторівневих та різномасштабних територіальних суспільних систем. Основні завдання курсу «Основи теорії суспільної географії»:

- виокремити об'єктно-предметне поле суспільної географії;
- зрозуміти основні чинники розвитку теоретичного знання;
- показати важливість географічних знань в державному менеджменті для прийняття ефективних управлінських рішень;
- простежити еволюцію поглядів на об'єкт і предмет географічних і суспільно-географічних досліджень;
- виділити етапи розвитку суспільної географії на підставі аналізу змін потреб суспільства з плином часу та відповідних змін у методології самої науки;
- опанувати основні наукові поняття та категорії суспільної географії;
- подати цілісну систему теорій та концепцій суспільної географії;
- зрозуміти суспільно-географічні відношення, процеси та зв'язки;
- розглянути основні закони та закономірності суспільної географії;
- усвідомити сучасні проблеми розвитку суспільної географії;
- ознайомитися з перспективними напрямками сучасних суспільно-географічних досліджень.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістранти повинні оволодіти такими програмними компетентностями:

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК7. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

СК2. Предметно-методична компетентність. Здатність моделювати зміст навчання географії і біології та основ здоров'я відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові географічні компетентності та уміння; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання географії і біології та основ здоров'я, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.

СК12. Оцінювально-аналітична компетентність. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів; аналізувати результати навчання учнів; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів в освітньому процесі з географії і біології та основ здоров'я.

СК 14. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

СК16. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей, встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства регіону, України та регіонів світу.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік викладання	2023/2024
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	1
Семестр	1
Формат курсу	очний/заочний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	3/90/5/150
Кількість розділів	2 розділи
Форма контролю	залік
Лекції	20 год./4 год.
Практичні заняття	22 год./6 год.
Консультації	2 год./2 год.
Самостійна робота	46 год./138 год.

Результати навчання

ПРН5. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

ПРН9. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру природничих, гуманітарних та суспільних наук, предмет їх дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії їх розвитку.

ПРН14. Характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України та регіонів світу; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону; розуміє глобальні та локальні суспільно-географічні процеси, вміє складати характеристики секторів і галузей світового та національного господарства.

Тематичний план вивчення дисципліни

РОЗДІЛ 1. Об'єктно-предметна сутність, поняттєво-термінологічний апарат суспільної географії, історія становлення науки.

Тема 1. Об'єкт, предмет і зміст суспільної географії. Структура науки

Визначення суспільної географії як науки, що вивчає територіальну організацію суспільства. Об'єкти вивчення суспільної географії – граничний, конкретні, специфічні. Концепція предметної сутності суспільної географії. Розвиток поглядів на предмет вивчення суспільної географії. Сучасні уявлення про предмет вивчення суспільної географії. Місце суспільної географії у системі наук. Структура науки. Класифікація суспільно-географічних наук О. Шаблія, О. Топчієва, М. Пістуна. Система методів дослідження суспільної географії.

Тема 2. Історія становлення суспільної географії у світі та в Україні

Основні етапи розвитку та становлення суспільної географії. Антично-середньовічний етап: становлення географічного землепису. Арабський період. Доба Великих географічних відкриттів. «Всезагальна географія» Б. Вареніуса. Класичний етап: перехід до наукового землезнавства і країнознавства. Новий етап: прискорена диференціація географічних наук. Формування національних географічних шкіл – німецької, американської, французької, російської. Новітній етап: соціологізація та гуманізація географії, трансформація економічної географії в суспільну. Основні етапи становлення суспільної географії в Україні. С. Рудницький та К. Воблій – фундатори економічної географії в Україні. Розвиток економічної географії в Україні в період між світовими війнами. Сучасна суспільна географія.

Основні колективи дослідників і наукові школи та центри.

Тема 3. Основні наукові поняття та категорії суспільної географії.

Поняттєво-термінологічний апарат суспільної географії. Базові наукові поняття суспільної географії. Територіальна організація суспільства як базова наукова категорія суспільної географії. Закономірності територіальної організації суспільства. Територіальні суспільні системи. Науково-змістовна сутність поняття “територія”. Природні, суспільні та просторові властивості території. Метричні та топологічні характеристики території. Економічні, соціальні, політичні, рекреаційні та екологічні функції території.

Тема 4. Суспільно-географічне положення та територіальний поділ праці.

Сутність поняття «суспільно-географічне положення» (СГП). Історичний характер СГП. Види СГП і методи його оцінки. Композиційні типи суспільно-географічного положення. Кількісні методи оцінки суспільно-географічного положення. Формульні та бальні методи.

Поняття «територіальний поділ праці» та його структура. Умови формування і чинники розвитку територіального поділу праці. Види та форми територіального поділу праці. Показники економічної ефективності розвитку територіального поділу праці.

Тема 5. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил

Концепція розміщення продуктивних сил у сучасних умовах. Закономірності і принципи розміщення продуктивних сил. Чинники розміщення продуктивних сил. Зміна пріоритетності чинників розміщення продуктивних сил, окремих виробництв під впливом науково-технічного прогресу та інформаційної революції. Вплив війни в Україні на розміщення економіки. Релокація підприємств.

Тема 6. Методи оцінки ефективності розміщення продуктивних сил.

Методи оцінки ефективності розміщення продуктивних сил. Значення наукових праць І. Тюнена, А. Вебера, В. Кристаллера, Д. Ізарда для розробки методів оцінки ефективності розміщення продуктивних сил. Методи теорії просторової економіки. Сутність транспортної задачі і можливості її застосування для оцінки ефективності розміщення продуктивних сил. Метод зведених витрат. Економічна оцінка території як один із методів аналізу ефективності розміщення продуктивних сил.

РОЗДІЛ II. Теорії та концепції суспільної географії. Перспективи розвитку науки

Тема 7. Теорії та концепції у суспільній географії.

Поняття про наукову теорію і концепцію. Класи суспільно-географічних теорій і концепцій: геоєкологічний, геодемосоціальний, геоєкономічний, геополітичний.

Географо-екологічні теорії: географічний детермінізм та інвайронменталізм; посибілізм та пробалізм; концепція меж росту та сталого розвитку. Геодемосоціальні теорії та концепції: систем розселення; теорія поширення інновацій, опорного каркасу розселення, просторової поведінки людини. Географо-економічні теорії та концепції: економічний детермінізм, полюсів зростання, теорії регіоналізації. Географо-політичні теорії, концепції та доктрини.

Тема 8. Концепція суспільно-географічного районування.

Загальні риси теорії районування. Поняття економічного (соціально-економічного, суспільно-географічного) району. Принципи економічного районування. Чинники районоформування. Ядра районоформування. Методичні підходи до делімітації районів. Макро-, мезо- і мікрорайонування. Типи районів за стадійністю розвитку. Структура суспільно-географічних районів. Суспільно-географічне районування та регіоналізація України.

Тема 9. Проблеми та перспективи розвитку суспільної географії.

Основні напрямки суспільно-географічних досліджень в Україні у кінці ХХ – на початку ХХІ ст.: системно-структурний аналіз ВТК, дослідження населення та систем розселення, нові методи наукових досліджень, розробка концепції суспільно-географічного комплексу. Сучасні проблеми розвитку суспільної географії в Україні та їхні причини. Чинники, що зумовлюють зростання потреб у суспільно-географічних знаннях на сучасному етапі розвитку науки. Поглиблення та розширення суспільно-географічних досліджень.

Соціологізація, екологізація, гуманізація, економізація та регіоналізація як характерні особливості сучасного етапу розвитку суспільної географії.

Тема 10. Сучасні перспективні напрямки досліджень у суспільній географії.

Перспективні напрямки розвитку світової суспільної географії. Нові дослідження в українській суспільній географії. Перспективні дослідження у сфері природокористування. Сучасні напрямки досліджень в геурбаністиці та географії міграцій. Наукові дослідження процесів регіонального розвитку та трансформаційних змін в економіці. Перспективні соціально-географічні дослідження в галузі географії культури, географії релігій, медичній, гендерній, радикальній географії.

Політика дисципліни

Вивчення основ теорії суспільної географії потребує: виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також інших інформаційних джерел.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме знання: поняттєво-термінологічного апарату дисципліни; теоретичних основ суспільної географії; форм територіальної організації виробництва; чинників розвитку та розміщення виробництв, основних показників соціально-економічного розвитку тощо.

Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друковані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття з метою, не пов'язаною із навчанням.

Академічна доброчесність

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними

матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, розповідь, доповідь студента, роз'яснення, відповіді на запитання. Усний контроль проводиться майже на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; підготовка доповідей, презентацій, знання об'єктів політичної карти світу тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в журналі обліку роботи викладача. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

У кінці семестру проводиться підсумкова контрольна робота. До контрольних заходів допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Вид контролю – залік. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка обраховується в кінці семестру, як сума балів за виконання всіх видів робіт. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Структура проведення семестрового контролю відображається та доводиться до відома студентів на першому занятті.

Для студентів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії за обов'язкової присутності студента. Для складання підсумкового

контролю студентами заочної форми навчання розробляються тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. Відповідно до вимог, об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача здійснюється наступним чином: під час складання заліку з дисципліни кожен студент отримує завдання (тест або контрольну роботу). До залікової оцінки включається виконання самостійної роботи студента, яку він отримав під час попередньої сесії. Форма проведення: письмово-усна.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з основ теорії суспільної географії; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що випливають з наявних даних. На основі проблемної ситуації виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	Твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	Знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	Має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	Самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії тощо.
35-59	Не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом рекреаційної географії; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	Має лише загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
40-36	Надійно засвоїв програмний матеріал, що відведений на самостійне опрацювання; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, пов'язує теоретичні знання з практичними навичками та вміє обґрунтувати прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних завдань. При цьому студент не має утруднень з відповіддю на видозмінені завдання, демонструє володіння різноманітними методами і прийомами наукового дослідження, виявляє знайомство не тільки з навчальною, але й монографічною та іншою довідковою літературою.
35-30	Твердо знає програмний матеріал, що відведений на самостійне опрацювання, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача.
29-24	Має знання лише основного програмного матеріалу, що відведений на самостійне опрацювання, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних завдань.
23-1	Не знає більшої частини програмного матеріалу, що відведений на самостійне опрацювання, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.

Розподіл балів, які отримують студенти (ДФН)

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	60	100
	4		8	4	16		8	4	16		
Контроль самостійної роботи										40	
5		5	10	5		5		10			

Розподіл балів, які отримують студенти (ЗФН)

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	55	100
			5		20		5		25		
Контроль самостійної роботи										45	
		10		10				10	15		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна

1. Білецький М.І., Ванда І.В., Котик Л.І. Соціальна географія: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 328 с.
2. Влах М., Котик Л. Теорія і методологія географічної науки: навч. посібник для самостійної роботи студентів. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2019. 122 с.
3. Методи суспільно-географічних досліджень. Навчально-методичне видання / За ред. К. Мезенцева. Київ: Фенікс, 2021. 100 с.
4. Соціальна географія: підручник / за ред. Л. Немець та К. Мезенцева. Київ: Фенікс, 2019. 304 с.
5. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Пилипенко І.О., Яворська В.В. Методологічні засади географії: підручник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.

Додаткова

1. Барановський М.О. Основи теорії суспільної географії: практикум. Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя. 2017. 23 с.
2. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Науково-дослідницький практикум з суспільної географії. К.: Прінт Сервіс, 2014. 47 с.
3. Сюткін С.І. Суспільна географія: термінологічний словник. Суми: ВПП «Фабрика друку», 2015. 56 с.
4. Шаблій О.І. Суспільна географія: у двох книгах. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 814 с.
5. Шевчук С.М. Суспільна географія в Україні: теорія та практика досліджень: монографія. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2017. 481 с.

Інформаційні ресурси

1. [Державна служба статистики України](#)
2. [Національний інститут стратегічних досліджень.](#)
3. [Платформа Datatowel.in.ua](#)
4. [Encyclopedia of World Problems and Human Potential](#)
5. [Institute for Economics and Peace](#)
6. [The Club of Rome](#)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Барановський М.О. Основи теорії суспільної географії: практикум. Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя. 2017. 23 с.
2. Відеоматеріали та презентації до тем курсу.